

СЕКЦІЯ 9 ІСТОРИЧНІ ВИМІРИ ЗАРУБІЖНОГО СВІТУ

Палєєва Анастасія

Донецький національний університет імені Василя Стуса

ЗАРОДЖЕННЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ ТЕАТРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА В КИТАЇ

Ключові слова: *Китайська опера, музика, пісня, танець, бойове мистецтво, драма.*

Keywords: *Chinese opera, music, song, dance, martial arts, drama.*

Китайська опера, поряд із грецькими п'єсами та індійською оперою, є одним із найстаріших видів драматичного мистецтва у світі. Перегляд вистави китайської опери є дуже корисним досвідом, оскільки мистецтво включає музику, пісню, танець, бойові мистецтва, акробатику та художню майстерність костюмів, зібрані в одному. Китайська вистава може не лише чомусь навчити, але і збагатити внутрішній світ глядачів новими барвами. Китайські оперні виконавці талановиті, і це проявляється у кожному їхньому виступі [1].

Як і в усьому світі, у Китаї витоки театрального мистецтва лежать у ранніх релігійних ритуалах, і насамперед у шаманських обрядах [4]. Китай завжди відрізнявся винятковою усвідомленістю і глибокою історією та культурою з тривалим спадкоємством. Китайська система письма була винайдена дуже рано, тому нічого дивного в тому, що порівняно значна кількість письмових свідчень про театральну традицію існує з ранніх періодів. Це дає фрагментарну інформацію про розвиток традицій раннього виконання.

Загалом у роботі використані статті, книги зарубіжних дослідників, оскільки українською та російською мовами дуже мало літератури про китайську оперу. Джерела можна поділити на кілька груп: загальні книги по китайській опері, де викладена інформація про історію та символізм; статті з символізму; статті про внесення змін за династіями. Усі використані джерела опубліковані.

Витоки китайського театру сягають династії Шан (приблизно 1766–1066 рр. до н. е.), коли виконувалися мисливські танці, а також танці, що імітували тварин. Можна сказати, що танці, у яких використовуються так звані «рухи тварин», були поширеними в більшості культур. Насправді рухи тварин і сьогодні є невід'ємною частиною багатьох традицій бойових мистецтв, танців та театру.

Можна згадати хоріві танці, які були популярні за часів династії Чжоу (приблизно 1066–221 рр. до н. е.). Такі танці були розділені на дві групи: танці в виконанні чоловіків і танці в виконанні жінок. Окрім релігійних ритуалів, менш поширеними були церемоніальні типи вистав, як-от комічні номери. Комічні номери виконувались клоунами та карликами з елементами акробатичних рухів.

До перших популярних драматичних вистав належать демонстрації або шоу, що представляли бойове мистецтво. В Азії та в самому Китаї багато рухів, що використовуються в танцях, походять від технік бойових мистецтв. Системи бойових мистецтв лягли в основу вистав. Багаті традиції китайських бойових опер і їх акробатичні бойові сцени лягли в основу формування подальшого театру.

Період активного становлення китайської опери бере свій початок від імперії Цинь (221–206 рр. до н. е.). Взагалі опера – це традиційна форма драми в Китаї, і це один із художніх стилів із найбільш масштабними характеристиками та стилями в цій азійській державі. Це можна простежити у первісній пісні і танці, що використовувались для розваги богів у давнину. У книзі «Шан Шу» було сказано: «Ю! Цзі вдарився об камінь, Бай Лу вів танець», а у «Чунь-цю», одній із п'яти конфуціанських книг, було сказано: «Музики і трьох людей, які грають на бичачому хвості, достатньо для співу. Вісім вад: перша – «нести людей», друга – «Сюаньяо», третя – «Успішна трава і дерева», четверта – «Фен Угу», п'ята – «Повага до неба», шоста – «Да ді Гонг», а сьома – «Йі Ді Де», а восьмою називається «абсолютна тварина до крайності».

У багатьох давніх сільських районах також підтримується пісня і танцювальна традиція, яка має давню історію, таку як «Нуо опера», яка має свої риси, що відрізняють її від інших, а саме виразні маски та костюми. Метою Нуо опери є вигнання демонів та хвороб. «Ода» у «Книзі пісень» та «Дев'ять пісень» у «Чу Ци» – це тексти пісень, що використовуються для співу та танцю, коли приносять жертви богам. Від весни, осені та воюючих держав до династії Хань пісня і танець розважальних богів поступово переросли в пісню і танець розважальних людей. Від династії Хань та Вей до династії середини Тан існували «Цзяо Да», «Вступ до армії», виконаний за допомогою запитань та відповідей, і «Та Яо Ніанг», які зіграли невеликі життєві історії і под. Це все було зачатками драми.

Під час династії Тан (618–907 рр. н. е.), відбувся період формування китайської опери. Після середини Тан китайська драма набула швидкого розвитку, і драматичне мистецтво поступово почало своє формування [2]. Піднесений розквіт літератури та мистецтва в династії Тан відбувся завдяки бурхливому розвитку економічної сфери Китаю. У період правління цієї династії відбувалося пропагування незалежності оперного мистецтва та збагачувалось оперне мистецтво. Процвітання музики й танців забезпечує найбільш міцну основу для виступу та співу китайської опери. Професійні дослідження та регулярне навчання Лі Юаня, першого імператора династії Тан, покращили художній рівень художника, пришвидшили процес драматизації пісні й танцю та створили низку оперних репертуарів, які використовують пісню й танець для розігрування історій.

Час правління північної династії Сун (960–1279 рр.), та династії Цзинь (1115–1234 рр.) називають періодом розробки китайського театального мистецтва. Розвиток «Драми» та пісень. Витоки розмови та співу у формі «ЧжугонгДяо», що заглиблюється у структуру та зміст самої пісні.

Династії Юань (1271–1368 рр.) приписують зрілий період китайського театального мистецтва [3]. «Дзадзю», який забезпечував розвагу завдяки синтезу прози і поезії, танцю, співу й пантоміми з певним акцентом на комедії, сильно розвинувся на початковій основі і став новим типом драми. Він володіє основними характеристиками драми і позначає етап зрілості китайської драми. Із середини XII до початку XIII століття поступово випускалися професійні колективи художнього та комерційного перформансу, а також видання «Юань Цзаджу» і «Цзинь Юань», що відображають життя та погляди громадян, як-от «Несправедливість Доу Е» Гуаня Ханькіна та «Осінь палацу Хань» Ма Чжіюаня, твори на

кшталт «Велика помста сиротам Чжао». Цей період був періодом процвітання для оперної сцени.

Китайська опера увібрала в себе найкращі риси з кожного періоду, з кожної династії, характерні умови та положення ще з давніх часів. Наприклад, із династії Цинь гумористичні форми, з династії Хань акробатичний характер, із династії Тан армію та драму, використання династичних пісень та збирання виразних, динамічних і нединамічних форм подачі виступу [5].

Отже, театральне мистецтво Китаю почало зароджуватися ще до нашої ери. Витоки Китайської опери лежать у раних релігійних ритуалах і шаманських обрядах. Китайська цивілізація має багату історію та виділяється серед інших винятковою усвідомленістю; техніка письма була винайдена дуже рано, внаслідок чого ми маємо значну кількість письмових свідчень, фрагментарної інформації, яка висвітлює театральну традицію з початку її зародження. У Китаї, де комуністичний режим послідовно знищував форми культури, які розглядалися як феодалістичні, вже не існує жодних архаїчних театральних форм. Якщо хтось хоче отримати уявлення про раних китайські форми виступу, слід звернутися до сусідніх культур Кореї та Японії, які зберегли традиції з раних періодів, коли вони мали тісні контакти з імперським Китаєм і зазнали глибокого впливу з його сторони.

Джерела та література

1. Ху Яньли. Китайская опера как нематериальное культурное наследие Китая. *Общество: философия, история, культура*. 2015. № 4. С. 25.
2. «The Tang Dynasty (618–907)». *Asian Traditional Theatre and Dance*. URL: <https://disco.teak.fi/asia/the-tang-dynasty-618-907/>
3. Chinese Opera (en). URL: onlinechinatours.com
4. 时芹主编; 陈奕瑾, 孟庆涛, 穆向阳副主编. 《艺术欣赏》: 北京师范大学出版社. 2012. 170–201.
5. 郭梅编著. 《图说中国戏曲》: 吉林人民出版社, 2009.

Мельник Валерія

Донецький національний університет імені Василя Стуса

ФРАНЦУЗЬКА РЕВОЛЮЦІЯ 1789–1799 РР. У ТВОРАХ ЖАКА-ЛУЇ ДАВИДА

Ключові слова: Жак-Луї Давид, революційний класицизм, живопис, революційне мистецтво, Французька революція.

Keywords: Jacques-Louis David, revolutionary classicism, painting, revolutionary art, French Revolution.

Французького художника другої половини XVIII ст. Жака-Луї Давида іменують «живописцем французької революції». Епохальні події Франції, зміни в суспільстві через революцію 1789 року знайшли втілення на полотнах Давида. Через це науковий інтерес являє аналіз висвітлення подій Французької революції в роботах Ж.-Л. Давида. Дослідження цієї теми дасть змогу краще зрозуміти не